

De voluntate et fine ex quo et ipsa indicatur.

Distin. XXXVIII.

Est predicta de voluntate et eius fine differendum est. Sciendum igitur est quod ex fine suo: ut ait aug. voluntas cognoscitur: utrum recta an prava sit. finis autem bone voluntatis beatitudo est: vita eterna deus ipse. Male vero finis est aliud. scilicet mala delectatio vel aliquid aliud in quo non debet voluntas quiescere. Finis bonus insinuat propheta dicens. Audi finem omnis consummationis etc. Caritas ergo cuius latius mandatum est: finis quidem omnis consummationis est. id est omnis bone voluntatis et actionis: ad quam omne preceptum referendum est: Unde aug. in enche. Omnia precepta divina referuntur ad charitatem: de qua dicit Apostolus: precepti finis est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non ficta. Omnis itaque precepti finis caritas est. id est ad charitatem refertur omne preceptum: quod vero ita sit: vel timore pene vel aliqua intentione carnali: ut non referatur ad charitatem que est dilectio dei et proximi: non debet fieri: quemadmodum fieri oportet: quantum fieri videatur. Tunc enim recte fiunt que mandata deus: et que consilio monet: cum referuntur ad dilectionem dei et proximi. His nobis aptissime insinuat quod sit rectus voluntatis finis siue actionis. scilicet caritas quam deus est ut supra ostendimus.

Quod deus est finis omnis bone actionis: quia caritas est. nec tantum. scilicet. sed et christus et pater nec hi sunt tres fines: sed unus.

Si ergo charitatem sibi ponit finem: deum sibi ponit finem. Unde et christum finem legis ad iusticiam dicit apostolus esse omni credenti: et recte dicitur Christus finis legis ad iusticiam: quod ut ait Aug. in lib. iniarum prosperi: in Christo lex iusticie non presumitur sed impletur. Omnis enim perfectio ex ipso est: ultra quem non est quo spes se extendat. Finis fidelium Christus est. ad quem cum pervenerit currentis intentio: non habet quo possit amplius inuenire: sed ibi in quo obbeat permanere. Finis ergo rectus atque supremus deus est pater. filius et spiritus sanctus. neque hi tres sunt tres fines: sed unus finis: quod non tres dii: sed unus deus.

Quod omnes bone voluntates unum habent finem: et tamen quidam bone diversos fines sortiuntur.

Ad querit utrum omnes bone voluntates unum tamen habeant finem: de hoc Aug. in li. xi. de tri. ita ait. Alie atque alie voluntates suos proprios fines habent: quod tamen referuntur ad finem illius voluntatis quam beate vivere volumus: et ad eam pervenire vitam que non

referatur ad aliud sed amanti per se ipsa sufficit: quemadmodum voluntas videndi finem habet visionem et voluntas videndi fenestram finem habet fenestre visionem. altera vero est voluntas per fenestram videndi transeuntes: cuius certe finis est transeuntium visio. ad quod etiam predicta referunt voluntates. Item recte sunt voluntates et omnes sibi inter religate: si bona est illa ad quam cuncte referuntur si autem prava est: prave sunt omnes. et ideo rectarum voluntatum conexio inter quodammodo est ascendenti ad beatitudinem: quod certis velut passibus agit. Pravarum autem et distortarum voluntatum implicatio: vinculum est quo alligabitur hoc agit: ut periciat in tenebras exteriores: bis autem coritatum testimonium evidenter monstratur plures in fidelibus esse voluntates rectas proprios ac diversos fines habentes: et tamen unum esse: quia omnes referuntur ad unum quod est finis finium: de quo paulo ante diximus: ita e converso forte est et in malis.

Quedam huic finis videntur adversari.

Erunt huic finis quod dicitur est fidelium quodammodo rectas voluntates fines diversos sortiuntur: et tamen ad unum referri. ut obviare quod alibi aug. monet: ne. scilicet. nobis duos fines constituamus: ita ingens in li. de sermone domini in more. Non debemus ideo evangelizare ut maleducemus: sed ideo maleducere ut evangelizemus: ut cibum non sit bonum quod appetitur: necessarium quod adiungitur ut illud impleatur. Querite primum regnum dei: et haec omnia adiacent vobis. non dixit primum querite regnum dei: et deinde querite ista quibus sint necessaria. sed ait haec omnia adiacent vobis. id est. hec consequentur: si illa queritis: ne cum ista queritis illinc auertamini. aut ne duos fines constitutis ut et regnum per se appetatis et ista necessaria per illud. ergo per regnum dei tamen debemus omnia operari: non solum vel cum regno dei mercedem temporalium meditari. Ecce hic apte dicit ne duos fines nobis constituamus: sed unum tamen. id est. regnum dei: cum supra dixerit bonas voluntates alias: et alias proprios habere fines.

Hic ostenditur quomodo licet videatur non repugnent predicta.

Ecce autem sibi non repugnare aia dixerit: qui verbis premissis simplici oculo diligenter intendit. qui enim dixit ne duos fines nobis constituamus: sed omnia per regnum dei faciamus ipse promissit quod debemus maleducere ut evangelizemus. Cum autem hoc ita facimus. actionis illius finem evangelium constituimus: sed et hunc finem ad regnum dei referimus. Mandamus enim propter evangelium: et maleducamus et evangelizamus propter regnum. Duos ergo fines in maleducendo nobis constituimus: sed ista faciētes: nunquam peccamus: absit. Nam et ipse sic

facere suadet si diligenter eius verba inspiciamus. Cum ergo ait: ne duos fines nobis constituamus: fines in diversa tendentes intelligi voluit. scilicet quorum alter ad alterum non referatur. Ita et cum dicit propter regnum dei omnia tantum agenda: ne cum ipso mercedem temporalem meditando: ita intelligendum est: ut non appetendo meditemur cum regno mercedem temporalem: ita quod non propter regnum: sed propter se: ut scilicet regnum propter se appetatur: et ista propter illud sicut ipse docet. Si enim petimus vitam eternam: petimusque etiam temporalia a deo: si ea petimus propter vitam eternam: non offendimus. neque sinistra tunc scit quid faciat dextera: quia mercedem temporalem non propter se meditamus: sed propter regnum dei ut sit luna sub capite et dextera in amplexu. Alioquin si hec temporalia propter se querimus sicut eterna: misceat dextera sinistra. Non quod cum dominus dixerit. Attendite ne iusticias vestras faciatis coram hominibus ut videamini ab eis: alibi ait. Sic luceant opera vestra bona coram hominibus: ut gloriosi. per. v. qui in celis est. propter deum ergo omnia facienda sunt: ut omnia que facimus omniumque fines ad eum referamus.

De omnia voluntatis intentionis et finis.

Solet etiam queri quid distet intervolutate et intentione ac fine. Ad quod dici potest: inter voluntatem et finem certo atque evidenti modo distingui. quia voluntas est: qua volumus aliquid. Finis vero voluntatis est: vel illud quod volumus per quod impletur ipsa voluntas: vel potius aliud propter quod illud volumus. Intentio vero interdum pro voluntate: interdum pro fine voluntatis accipitur: que diligens ac pius lector in scriptura: ubi hec occurrerint discernere studeat. finis autem voluntatis est delectatio bona vel mala: ad quam nititur quisque pervenire. Unde augustinus super illud locum psalmi. Scrutans corda et renes deus: sic ait. Deus solus scrutatur corda. id est quod quisque cogitat et renes. id est quod quisque delectatur. Quia finis cure et cogitationis est delectatio. ad quam cura et cogitatione nititur quisque pervenire: et paulo post. Opera nostra que sunt in dictis et factis possunt homines videre: sed quo animo fiant: et quo venire cupiant: solus deus videt: qui cum videt cor esse in celo et non delectari nos in carne: sed in domino. id est cum bone sunt cogitationes et earum fines dirigit iustus. Idem super alterius psalmi locum illum. scilicet. In laqueo isto quem abscondit. per. e. pes eius dicit. Pes autem amor est. qui si pravus est: dicitur cupiditas vel libido: si rectus: dicitur charitas. eo moveetur

anima quasi ad locum quo tendit: id est ad delectationem bonam vel malam: quo se pervenisse per amorem letatur. Finis ergo voluntatis ut premissum est: dicitur et illud quod volumus et illud propter quod volumus: et intentio ad illud respicit propter quod volumus: et voluntas ad illud quod volumus. Et verbi gratia. Si velim esurientem reficere: ut habeam vitam eternam. Voluntas est qua volo reficere esurientem: cuius finis est refectio esurientis. Intentio vero qua sic ad vitam pervenire volo. Finis autem supremus est ipsa vita: ad quem et alius finis refertur.

An alia intentio sit voluntas.

Sed queritur utrum et intentio talis sit voluntas. et si voluntas est: an in hoc opere sit una atque eadem voluntas qua volo habere vitam eternam: et qua volo reficere esurientem. Videtur nempe talis intentio esse voluntas: ut enim voluntas est qua volo reficere pauperem: ita et voluntas est qua per istud volo habere vitam: et alia quidem videtur esse voluntas qua volo habere vitam: et alia qua pauperi subvenire volo: sed ista ad illam refertur. Nam et si hoc ita placet ut in eo cum alia qua delectatione voluntas acquiescat: nondum tamen est illud quo tenditur: sed hoc ad illud refertur: ut illud pure sit tanquam patria civis. Istud vero tanquam refectio vel mansio viatoris. et sunt iste voluntates affectus siue motus mentis: quibus quasi gressibus et passibus tenditur ad patriam. Sicut ergo altera est voluntas videndi fenestras ut supra docente augustinus. didicimus: altera que ex ista necesse voluntas per fenestras videndi transiret: ita nonnullis alia videtur esse voluntas elemosinas dandi pauperi: alia voluntas habendi vitam. alij autem putant quod una sit voluntas et hic et ibi. sed per subjectorum multipliciter diversitas memorat voluntatum. Ceterum quodlibet horum verum sit illud nulli ambiguum venit quoniam voluntas ex suo fine perficitur: utrum sit recta: an prava: petimus an gratia: et quoniam intentionis aliqui finis: aliqui voluntas intelligatur.

Divisio textus.

Postquam determinavit de actibus in quibus petimus consistit in generali in quibus reus utrum in quantum sunt actus sint boni et a deo. Dic determinat de ipsis actibus in speciali. Et quod petimus consistit in actu interiori et exteriori. id est dividit hec pars in duas. In prima determinat de actu interiori voluntatis. In secunda de actu exteriori. xi. di. (Post hoc de actibus adducendum est.) Prima in duas. In prima determinat de actu voluntatis ostendens: utrum in eo sit rectitudo et petimus: quia ex fine. In secunda inquirat quomodo in voluntate possit esse vicium. 29. di. (Dicatur questio satis necessaria.) Prima in duas. In prima ostendit quod rectitudo voluntatis est ex intentione finis. In

scda determinat de voluntate p cōparationē ad intētiōē
et finē. ibi. (Soleat q̄ri qd distet rē.) p̄ria in duas. In p̄ma
ostēdit qd bonarū volūtātū ē vnus finis ex quo rectitudi
nē habēt. In scda ingrit vtrum ille vnus finis sit tātūz re
ctarū volūtātūz finis: an etiā possint eē alij fines. ibi. (S̄
q̄ritur vtrū oēs bone volūtates rē.) (C̄ Circa p̄mū duo fa
cit. p̄rio ponit qd charitas ē finis bonarū volūtātū. Secū
do ostēdit qd cū hoc fine deus ē finis. ibi. (Qui vō charita
tē sibi pōit finē rē.) (S̄ q̄rit vtrū oēs bōe volūtates rē.)
Dic ingrit vtrū possint eē plures fines rectarū volūtātū
Et diuidit i tres. In p̄ma determinat veritatē. In scda po
nit obiectionē i p̄trariū. ibi. (Verū tamē huic snie q̄ dēi
est rē.) In tertia determinat eā. ibi. (Hoc autē nō sibi re
pugnare rē.) (Soleat ē queri rē.) Dic determinat de vo
lūtate p cōparationē ad intētiōē et finē. (C̄ Circa hoc duo
facit. p̄rio ponit dictā cōparationē. Secūdo ingrit etiāz
vtrū intētiō possit dici volūtas: et an intentio sit idē actus
cū ea volūtate que cōmuniter volūtas dī. ibi. (Sed q̄rit
vtrum intētiō talis rē.) (C̄ Questio. I.

Hic quinqz querūt. p̄rio vtrum
oīum rectarū volūtātū
sit tñ vn⁹ finis. Scdo quis sit ille. Tercio qd
est intētiō. Quarto si sit eadē volūtas que est
de fine q̄ dicit intētiō: et que de his q̄ sūt ad fi
nem: que cōmuniter voluntas dicit. Quinto si ex fine vo
luntas habet bonitatem.

C̄ Ut sit tñ vnus finis rectarū volūtātū. I.

Ad p̄mū sic procedit. Videtur qd
rectarū volūtātū non sit
tñ vnus finis. Charitas. n. qua deū diligimus
deus nō est. vt i p̄mo lib. ostēsum ē: s̄ rectarū
volūtātūz finis ē deus: et ē charitas. vt i litte
ra ostēdit. due ergo recte volūtates nō i vnūz finē tēdūt.
C̄ p̄. vbi iuenit gradus i referēdo res ad fines: ibi nō est
vnus finis: s̄ i tribus p̄sonis iuenit gradus dū cōsideratur
relatio rez ad finē. vñ Dylarius dicit. Caput oīum filius
est: caput aut filij deus ē et ad vnū deum oīa hoc gradu re
ferūt. cū igit vnaqueqz triū p̄sonarū rectarū volūtātū
sit finis: vt i littera dicit. videt qd recte volūtates i plures
fines tēdant. C̄ p̄. sicut res nāles habēt sp̄s a forma: ita
res morales habēt sp̄m a fine. vñ et finē recte vel pra
ue sūt. vt i littera dicit. sed rerū nāliū nō est vna forma
ergo nec actū moraliz erit vnus finis ad quē dirigi de
beat. C̄ p̄. illud est finis actiōis p̄pter qd actio fit: s̄ vnus
q̄s agēs cogitat i agēdo de eo p̄pter qd agit: cū igit mul
ti rectas actiōes agēs actu de deo nō cogitēt: videtur qd
nō oīum rectarū actiōnū finis sit deus: et ita diuersarū erūt
diuersi fines s̄m qd agētū sūt diuersae cogitatiōes de fine.
C̄ p̄. illud fine quo nō fieret aliqd est p̄pter qd fit illud:
s̄ multi sūt qd opa sp̄alia nō facerēt: nisi qdā tēporalia cō
sequerēt. ergo illa tēporalia q̄ p̄seq̄runt: sūt finis operū
eoz et volūtātū: et tñ nō dñr i hoc peccare: qz vt Apl̄s dicit
p̄me Cor. 9. D̄z i spe q arat arare loquēs ad l̄raz i casu isto.
ergo p̄ter deū et charitatē rectarū volūtātū pōt eē alius fi
nis: et ita nō oēs recte volūtates i vnū tēdunt.

Sed contra Oīs volūtas q̄ i diuersa tēdit diuisa
ē i plura: s̄ rectuz cor diuisuz nō est:
s̄ vnūz. vñ Osee. 10. diuisuz ē cor eoz nūc iteribūt. ergo
recti cordis ē vn⁹ finis vltim⁹. C̄ p̄. rō bōi ē ex fine. q̄ vbi
ē sūmū bonūz ibi ē finis vltim⁹: s̄ sūmū bonū ē vn⁹ tñ vt
supra. di. 3. pbatū ē. q̄ rectarū volūtātūz ē vn⁹ finis vltim⁹.

Respondeo d̄z qd codē ordine res referunt i fi
nē: quo p̄cedunt a p̄cipio: eo qd agēs
vnusqz ordinat effectūz suūz i finē aliqūē. et iō s̄z ordine
agētūz ē ordo finūz. In p̄gressu at rez a p̄cipio iuenit

vnū rez p̄cipiū p̄mū qd cōe ē oīuz sub quo iueniūt alia
p̄cipia p̄ria q̄ i diuersis sūt diuersa: ita et i referēdo res
ad finē iuenit vltimus finis oībus cōis q̄ ē vltimus finis
s̄ iueniūt diuersi fines p̄ria s̄z diuersitatē entīū. bonū. n.
iuenit i rebus s̄z duplicē ordinē. vt i. xi. meta. dī. s̄z ordi
nē vn⁹ rei ad rē aliā: q̄ ordo filis ē ordini quē pres exerci
tus adinuicē hñt: et alius ē ordo rez ad finē vltimūz. q̄ s̄z
filis ordini exercitus ad bonū ducis: et qz res referunt i fi
nē vltimū cōez mediāte fine. p̄prio: iō s̄z diuersitatē finis
p̄ria efficiēt diuersa relatio rez ad finē vltimū. Sic ergo
d̄z ē: qd sicut rez oīuz vnus ē finis vltim⁹. s̄ d̄z: ita et volū
tātūz oīuz ē vnus vltim⁹ finis. s̄ d̄z: nihilominus tñ sūt alij
fines p̄rimi: et si s̄m illos fines seruāt d̄bita relatio volun
tatis i finē vltimū: erit recta volūtas: si at nō: erit puerfa:
debita autem relatio voluntatis ad finem vltimūz salua
tur: s̄z illum finem quo volūtas nata est vltimum finem
participare: i quo distinguit a reb⁹ alijs: q̄ alio mō vltimū
finē p̄cipiat: et hic ē charitas vl b̄tudo. et iō nō solū d̄z: s̄z
et charitas finis ē oīum rectarū volūtātū.

Ad p̄mū ergo d̄m qd charitas nō est finis vlti
mus: cū nō sit finis cōmunis: quēz oīa
desiderāt: sed ē finis p̄rius volūtatis p quē pertingit ad
finē vltimū. et ideo non sequit esse plures fines vltimos.
C̄ Ad scdm d̄m qd pater et filius et sp̄s sanctus sūt vnus
finis vltimus. vt i littera dicit eo qd vnicuiqz eoz puenit
ratio finis s̄m qd glibet est sūmūz bonūz: et hi tres nō tria:
sed vnus sūmū bonūz sūt. Vñ hoc qd Dylarius dicit. Oīa
hec gradu rē. Intelligēdūz ē gradūz eē i reductiōe creatu
raz ad filius: nō aut iter filiū et patrē iter quos. vt Diero.
dicit: nullus ē gradus. Si tamē nomē gradus large p ordi
ne accipiat: sic iter patrē et filius ē gradus. i. ordo p̄cipij
ad illūz q̄ est de p̄cipio: nō aut finis et eius qd est ad finē.
C̄ Ad tertiū d̄z. qd actus morales nō specificāt a fine vl
timo: s̄ a finibus p̄rimis. hi at plures diuersorū sunt: sicut
et fines nāles sūt plures. C̄ Ad 4. d̄z. qd ad hoc qd alicu
ius actiōis finis sit deus vel charitas: nō opz qd agēdo illā
actionē aliqs de deo vl charitate cogitet: nec iterū sufficiēt
qd aliqs i habitu tñ deū et charitatē hēat: qz sic ē actū ve
nialis p̄cti aliqs i deū ordinaret: qd falsū ē. s̄z opz qd prius
fuerit cogitatio de fine q̄ ē charitas vel d̄z: et qd rō actiōes
sequētes i hūc finez ordinauerit: ita qd rectitudo illi ordi
natiōis i actiōibus sequētibus saluet: vt patet i exemplo:
qd Auiē. ponit de artifice: qd si dū opus suū exerceret semp
de regula artis cogitaret: multū in opere ipediret: s̄z sicut
prius excogitauit p regulas artis: ita postmodū operat: et
sic i ope eius rectitudo artis saluat. C̄ Ad qntū d̄z qd nō
oī illud fine quo nō fieret aliqd eē hoc p̄pter qd fit. oē. n.
illud qd ad actionē exigitur: est illud fine quo actio nō fie
ret: sicut i strumēta: nec tamē p̄p i strumēta fit actio: ita etiā
et qd in opibus sp̄ialibus tpalia q̄runt: nō querūt ea tāquā
finē actiōis p̄ximū vl remotū: qz min⁹ bonūz nō pōt eē fi
nis maioris: s̄z q̄runt ea ad sustentamētum nāe et p̄ditiōis
sue: vt sic debite opera sp̄ialia exercere possint.

C̄ Vtrū beatitudo vel charitas sit finis cōis et vnus recta
rum voluntatum. II.

Ad secundū sic p̄cedit. vñ qd finis cōis
rectarū volūtātū et vn⁹ nō
possit eē charitas vl b̄tudo: nihil. n. qd ē citra
finē vltimū ē vn⁹ finis cōis oībus: s̄z charitas ē
citra finē vltimū. s̄ deū et filr et b̄tudo et bona
dilectatio et b̄z. q̄ b̄z nō p̄t eē finis cōis rectarū volūtātū.
C̄ p̄terea. nihil potest esse finis quod non est desidera
tum: nec potest aliquid desideratum esse quod occultum
est. Cū igit b̄tudo occulta sit: qz Esa. 64. dī. Oculi non
vidit d̄s absqz te rē. Vñ qd b̄tudo nō possit eē finis rectarū

voluntatum. ¶ Preterea. corporale bonū nō est finis spiritalis boni: cū finis semp sit melior eo quod ē ad finem. s; vita eterna videtur quoddā corporale noiare. s. eternā cōiunctionē nostre aīe ad corpus. ergo vita eterna nō est finis spiritalium operum. ¶ Preterea. nullus finis habetur ante id quod ē ad finem: cum per ea que sūt ad finem in finem deueniatur. s; charitas ante actus meritorios habetur. ergo charitas nō ē finis rectorum operum. ¶ Preterea. opus dici rectus scdm qd ē aliqua virtute informatus: s; sicut actus informat charitate: ita etiam alys virtutibus. ergo sicut charitas ponit finis: ita et alie vtutes fines dici debēt. ¶ Bonum simpliciter nō ordinat. vt ad finem ad id quod ē bonum huic: quia quod simpliciter bonū ē melius est: s; operatio ē bonum p se: delectatio aut ē huic bonum. s. operati: et sic recta operatio ē melior delectatiōe. ergo recta opatio nō ordinat ad delectationē: sicut ad finem

Sed cōtra. Finis sine quo nō potest ēē cōiunctio ad finem vltimū: opz ēē intētum: sicut finis cōmunis: s; sine charitate et beatitudine et huiusmodi nō potest ēē cōiunctio voluntatis hoīs ad finem vltimū qui dō ē. ergo ista oīa rationē finis cōmunis habēt.

Respondeo dicendum qd sicut dictum ē quāuis oīum rerū sit vnus finis vltimus: sicut vnum pīcipium pīmuū: tamē vnicuiq; rei debetur finis proprius: sicut et pīcipiū propriū: ita vt sicut ea que sūt vnus generis cōmunicāt i vno pīcipio proprio illius gñis: ita cōmunicent i vno fine qui quidē ē cōmunis oībus qd sūt i illo gñe: nō tamē oībus rebus nec potest ēē obīta relatio alicuius rei ad finem vltimū: nisi mediāte fine qd suo gñi debetur. finis autē proprius vniuscuiusq; rei p quē in finem vltimū ordinatur ē sua propria operatio. Vñ et finis rationalis nature p quē ordinat i finem propriū ē perfecta operatio qd ē propria nature illi: s; pfectio operatiōis in tribus cōsistit. s. i obīcto: habitu et delectatiōe: quāto. n. obīctum ē altius tāto operatio i illud tendēs ē pulchrior et pfectior. vnde ex obīcto operatio pfectionē habet: et ex nobilissimo obīcto altissimā pfectionē. ¶ Similiter etiam opatio pfecta nō ē nisi ex habitu: vnde quāto habitus est pfectior: et opatio pfectior erit: et operatio pfectissima ab habitu nobilissimo erit. ¶ Similiter. vt dicit philosophus in decimo ethicorum delectatio pficit operationē: sicut pulchritudo inuēntū: ē enim sicut quidā decor operationis ipsa delectatio. et ideo opz qd aliquod istorum sit finis cōmunis rectorum voluntatū assignata. Ipsa autē operatio pfecta beatitudo ē. obīctus autē altissimus deus ē. Habitus autē pfectissimus charitas ē. delectatio aut purissima et spiritalis delectatio. vt i decimo ethicorum probatur. et ideo in littera dicit qd dūs rectorum voluntatū finis ē charitas et bona delectatio et beatitudo: ita tamē qd dō vltimus finis sit: et beatitudo charitatē et delectationē cōplectēs sit: sicut finis sub fine coniungens vltimo fini cum operatio i obīctum tendat: nec est recta relatio voluntatis in deum nisi mediātibz his tribus.

Ad primum ergo dicendum qd finis qui ē citra finem vltimū nō ē finis cōmunis oībus rebus: s; potest ēē cōmunis i aliquo gñe: ita ē dō beatitudine: nō enim creature irrationales ad beatitudinem puenire possūt. Vnde earum finis beatitudo nō ē: s; est finis rationalis creature qd ad eam puenire potest. ¶ Ad secundū dicendum qd quāuis beatitudo sit occulta quātum ad substantiā: tamē ratio beatitudinis nota ē. oēs enī per beatitudinē intelligunt quēdam pfectissimū statū: s; in quo cōsistat ille status pfectus: vt ruz i vita vel post vitā: vel i bonis corporalibus vel spiritalibus: et i quibus spiritalibus occultum ē. ¶ Ad tertium dicendum qd vita di-

citur dupliciter. vno enim modo vita idem est quod ēē vīetis. vt i secūdo de aīa dicitur: qd viuere vīetibus ē esse et hoc modo vita hoīs relinquit ex cōiunctiōe aīe ad corpus: et vita eterna ex eterna cōiunctiōe vtriusq; et hoc modo vita eterna nō est finis rectorum voluntatū. Alio modo dicitur vita operatio rei vīetis. et hoc modo vita eterna dicitur operatio pfecta qua hoīs beati i eternum deū videbūt fm qd dicitur Jo. 17. Dec ē vita eterna et. Et hoc modo vita eterna ē finis rectorū voluntatū: et est idem qd beatitudo. ¶ Ad quartū dicendum qd charitas dupliciter potest cōsiderari vel i habitu vel fm qd bonum eius resultat i actu: sicut bonitas cuiuslibet habitus resultat i actu ex habitu procedēte. si ergo accipiatur pīmo modo charitas sic operatiōes recte ante infusiōē charitatis facte ordinantur ad charitatē vt ad finem: quātū disponūt aīas charitatis infuse receptiuas: s; sic nō intelligit hic: s; intelligit s; qd bonus charitatis resultat i actu: sicut etiā philosophus dicit i quarto ethicorum: qd fortis operat propter bonum fortitudinis: quātū opā sua ad finem fortitudinis refert: qd ē fortiter opari: similiter etiam charitates habēs refert opā sua i bonū charitatis quod ē ipsa opatio ex charitate procedēs. s. dilectio dei et proximi. ¶ Ad quintū dicendum qd ad bonū alicuius virtutis nō ordinat nisi vel actus proprius virtutis vel actus alterius virtutis qui ē impātus ab illa virtute: sicut actus proprius fortitudinis ordinat i bonū fortitudinis: vñ etiā actus magnanimitatis: qui ē tēdere i magna faciēda: et ardua: s; qd ē a fortitudine impātus: nulla autē virtus impāt vniuersaliter oībus virtutibus nisi charitas qd ē mater omnīū virtutū: et h; habitū ex obīecto pīrio: qd ē sūmū bonū: i qd imēdiate fert: tū etiā ex subo. s. ex voluntate qd alys viribus impāt. et iō iter virtutes sola charitas dī cōis finis oīū rectorū voluntatū. ¶ Ad 6^m dōz. qd opatio simplr ē melior qd delectatio. et iō vt medici dūt nā i ope gñatiōis delectatiōz posuit ne aīalia sua salute pīcta salutē spī negligēt: qd p actū gñatiōis sit. vñ delectatio pp opationē ē: nō autē delectatio quālibz opationē sequit: sed opationē pfectā: et iō sicut operatiōes impfecte ordinant ad opationē pfectā: ita etiā ordinant ad delectationē que pfectā operationē exornat. Vñ dōz qd finis potest alicui rei attribui duplr vel scdm qd in se cōsiderat et sic operatio nō est ad delectationē: sed econuerso: vel ex parte eius qd i finem tēdit: et sic opatio delectatiōe pficit: et pp eā est: sicut pp suā pfectionē: delectatiōes. n. pprie: sicut i. io. ethi. dī: augmētāt pprias opatiōes: qz s; qd operā talī b^o opatiōibz reficit: p delectatiōz eaz diligēt^o eas exercet.

¶ Utz intētio sit actus voluntatis.

Tertius sic proceditur. Videtur qd intentio nō sit aliquid voluntatis: quia vt in secūdo ethicorum dicitur omne quod est in anima vel est passio vel habitus vel potētia: sed intentio nō noiāt ipsam potētiā voluntatis: quia sic oīs actus voluntatis intentio dici deberet. Similiter etiam nō anime: quia habitus anime sunt virtutes vel scientie: nec iterum est passio in voluntate existens: quia passiones sunt in sensitiua parte: et non in intellectiua. vt in septimo physicoz probat. ergo intētio non videt aliquid ad voluntatē pertinēs. ¶ P. vt in secūdo physicoz probat: nā in sua operatione intendit finem: sed agens per nām non agit per voluntates quia in eodem libro distinguit agens a proposito contra agens a nā. ergo intētio nō pertinet ad voluntates. ¶ P. Luc. Si oculus tuus neq; fuerit et. Glo. Oculus. i. intētio. s; rō oculi non competit voluntati: s; magis rōni: similr ē dirigere quod intētiōi attribuit rōnis est: et nō voluntatis ergo intētio non pīnet ad voluntatem: sed ad rationem.

¶ Voluntas est principium rerum operabilium que ad practicum intellectum pertinent: sed intentio non tantum est in practico, sed etiam in speculativo in quibus etiam finis inveniuntur. ergo intentio non pertinet ad voluntatem. **¶** Potentia non potest attribui nisi duplex actus vel qui convenit sibi per se vel qui convenit sibi in ordine ad alias potentias: sed intentio non potest esse actus voluntatis per se considerate: quia non denotatur a voluntate actus autem qui est alicuius potentie per se denotatur ab ipsa: sicut intellectus ab intellectu similiter etiam non est actus eius secundum ordinem ad rationem: quia sic actus eius est eligere. ut supra dictum est. ergo intentio nullo modo est actus voluntatis.

Contra Meritum et demeritum in sola voluntate consistunt: sed si intentione precipue attenditur meritum et demeritum. ergo intentio ad voluntatem pertinet.

¶ Ut in littera dicitur: intentio est de fine. Finis autem habet rationem boni: cum igitur bonus ad voluntatem pertineat: quia est obiectum eius: ut quod intentio voluntatis sit.

Respondeo dicendum quod ex ipso nomine intentionis potest accipi ad quam potentia pertineat. Intendere enim dicitur quasi in aliquid tendere. Intendere autem in aliquid est illius potentie ad quam pertinet proficisci et fugere aliquid. hoc autem est appetitus vel voluntas: non autem intellectus: sed verum est quod intellectus practicus dicit aliquid de fugiendo vel proficundo: ut in tertio de anima dicitur. unde iudicium fuge et proficundis ad intellectum practicum pertinet: non autem ipsa profectio et fuga. Intellectus autem speculativus neque fugit aut proficiscitur: neque etiam aliquid de fugiendo et proficundo dicit. et ideo intentio non est actus cognoscitivus: sed appetitivus. Per hoc autem quod dicitur in aliquid tendere imposita quedam distantia illius in quod aliquid tendit. et ideo quando appetitus fertur immediate in aliquid non dicitur esse intentio illius siue hoc sit finis ultimus: siue sit aliquid ad finem ultimum: sed quando per unum quod vult in aliquid pervenire nititur: illius in quod pervenire nititur dicitur esse intentio. hoc autem est finis: propter quod intentio dicitur esse de fine: non finem quod voluntas in finem absolute fertur: sed secundum quod ex eo quod est ad finem in finem tendit. Unde intentio in ratione sua ordinem quendam unius ad alterum im- portat. Ordo autem unius ad alterum: non est nisi per intellectum: cuius est ordinare: sed in quibusdam intellectus ordinat appetitum in finem et coniunctus ipsi appetitui sicut in habetibus intellectus: ut in homine et in angelo. In quibusdam autem intellectus ordinat et separat: sicut in naturalibus que diriguntur in finem ab intellectu naturam instituyente et finem sibi assignante: appetitus autem intellectui coniunctus voluntas dicitur: sed appetitus ab intellectu separatus est appetitus sensibilis et naturalis: quantum autem cumlibet horum appetituum intentio communis sit per prius tamen in voluntate invenitur que ab intellectu coniuncta in finem dirigunt. et ideo intentio primo per se actus voluntatis nominatur secundum quod in ea est vis intellectus ordinantis.

Ad primum ergo dicendum quod in passione intelligitur etiam operatio: quia operationes anime passiones etiam quedam sunt: quia intelligere est quoddam pati: et sentire. vel etiam intelligi in habitu operatio qui principium operationis est: vel quia operatio non significat. ut in anima existens: sed ut ab anima egrediens. **¶** Ad secundum dicendum quod naturalia quantum non habeant voluntatem: tamen intendunt aliquid per appetitum naturalem secundum quod diriguntur in finem suum ab intellectu divino nature attribuente inclinationem in finem: que inclinatio appetitus naturalis dicitur. et ideo non est ita proprie intentio in eis: sicut in agentibus a proposito. **¶** Ad tertium dicendum quod dirigere vel esse oculum attribuit intentioni: non secundum quod est actus voluntatis simpliciter: sed secundum quod vis rationis ordinantis in voluntate manet. **¶** Ad quartum dicendum quod cum voluntas movet omnes potentias in actus suos: non solus est respectu

eorum que ad practicum intellectum pertinent: sed etiam eorum que ad speculativum: sicut enim homo vult ambulare: vel aliquid huiusmodi facere. ita etiam vult considerare et veritatem questionis alicuius invenire. **¶** Ad quintum dicendum quod intentio non est actus voluntatis absolute: sed in ordine ad rationem actum voluntatis ordinantem: sed ratio potest ordinare actum voluntatis dupliciter: vel secundum quod voluntas est de fine: et sic actus voluntatis in ordine ad rationem est intentio: vel secundum quod est de his que sunt ad finem: et sic actus voluntatis in ordine ad rationem est electio.

¶ Utrum voluntas uno et eodem actu velit finem et ea que sunt ad finem.

III.

Ad quartum sic proceditur. Uidetur quod non sit unus actus voluntatis qui est de fine et de eo quod est ad finem. Actus enim omnes distinguuntur secundum obiecta: ut secundo de anima dicitur. Finis vero et quod est ad finem sunt diversa obiecta. ergo et motus voluntatis sunt diversi qui in ea feruntur. **¶** Non est idem in specie motus qui est ad ultimum terminum: et qui est ad medium. ut in 10. ethicorum dicitur. Sicut qui est ad nigredinem et qui est ad pallorem ab albedine: sed illud quod est ad finem est sicut medium per quod itur in finem quasi in ultimum terminum. ergo non est idem motus voluntatis qui est finis et eius quod est ad finem. **¶** Actus voluntatis sequitur actum intellectus: sed non eadem est cogitatio de fine et de eo quod est ad finem. ergo nec idem voluntatis motus. **¶** Contraria non possunt eisdem simul iesse: sed in eo qui vult dare elemosynam propter vanam gloriam: voluntas que est finis est mala. et que est eius quod est ad finem est bona. ergo non est idem actus voluntatis utrobique.

Sed contra Philosophus dicit: ubi unum propter alterum: ibi unum tantum: sed illud quod est ad finem desideratur propter finem. ergo unum desiderium est finis: et eius quod est ad finem. **¶** Non contingit potentiam esse in duobus actibus simul: sed simul aliquis vult finem: et illud quod est ad finem: ergo non est alius motus voluntatis qui est in utroque.

Respondeo dicendum quod quando aliquid dicitur secundum relationem ad alterum potest dupliciter considerari: vel secundum quod est res quedam in se absolute: et sic non est eadem consideratio eius et illius ad quod dicitur: sed dicitur utrumque considerari: vel secundum quod ad alterum dicitur. et sic eadem est consideratio utriusque: quod quod novit unum relationem: novit et reliquum: sicut in predicamentis dicitur: sicut si aliquid considerat imaginem putat imaginem esse alicuius rei: eadem consideratio erit imaginis et eius cuius est imago. Si autem consideret imaginem inquantum est res quedam: ut figura depicta in lapide: alia consideratio erit imaginis et eius cuius est imago. ita et dico de eo quod est ad finem: quod quedam sunt que querunt propter finem: que nihilominus habent in se unde desideret: et in talia potest voluntas ferri dupliciter: vel secundum quod ea propter finem querit: et sic idem est actus voluntatis qui est in finem: et in illud quod est ad finem. vel secundum quod ipsa sunt quedam res per se considerabiles: et sic est alia voluntas de utroque. sed quedam sunt que non desiderant nisi in relatione ad finem ut sectio et visio que in se mala sunt: et in talibus nunquam differt motus voluntatis secundum quod voluntas fertur in ista et in finem eorum: quod in ea voluntas non fertur: nisi prout considerant sub relatione ad finem.

Ad primum ergo dicendum quod finis et id quod est ad finem inquantum habet consideratum non sunt diversa obiecta sed unum obiectum: in quo finis. sicut formale est quasi ratio quedam volendi: sed id quod est ad finem est sic materiale: sicut est lumen et color sunt unum obiectum. **¶** Ad secundum dicendum quod quando voluntas fertur in eo quod est ad finem putat eadem finem: id quod est ad finem non est terminus: et ideo non oportet quod sint ibi duo motus: sicut est in unum motum prout in extremo in extremum per media transit: nisi medio per terminum in medio gessendo per se.

Ad tertium dicendum qd etiam cogitatio de eo quod est ad finem prout consideratur in ordine ad finem: est eadem cum cogitatione finis: non autem cogitatio de eo quod est ad finem: ut est res quedam: similiter nec voluntas. Ad quartum dicendum qd cum aliquis vult dare elemosinam propter inanem gloriam: hic est unus actus voluntatis: et hic actus totus malus est: licet nunquam ad omne id quod in eo est maliciam habeat. unus enim particularis defectus sufficit ad hoc quod aliquid simpliciter malum dicatur: sed verum est qd si vellet hoc: quod est dare elemosinam ut rem quandam non in ordinem ad talem finem: actus ille voluntatis esset bonus et esset alius actus voluntatis ab eo qd vult vanam gloriam.

Utrum voluntas iudicanda sit recta ex fine. V.

Ad quintum sic proceditur. Videtur qd voluntas non sit iudicanda recta ex fine. Contingit enim aliquid malum propter bonum velle: sicut qui vult furari ut elemosinas det. si talis voluntas mala est: et tamen finis voluntatis est bonus: ergo ex fine non iudicatur rectitudo voluntatis. **¶** Cōtingit qd aliquis faciat aliquid paruum intendens magnum facere: sicut aliquis dans obolum si intendat habere tantam mercedem: sicut si daret centum marchas: non autem sequitur qd tantum bonum faciat quantum est finis quem intendit: ergo ex fine non mensuratur rectitudo voluntatis. **¶** Oia bonum appetitur. ut dicitur in primo ethicorum. si igitur voluntas dicenda est recta ex voluntate finis: ois voluntas erit bona. **¶** Ad hoc qd aliquid bonum dicatur: oportet qd oia per se in bonitate concurrant: quia bonus est ex una et tota causa. ut Dio. dicit. si bonitas actus causatur ex habitu: ex circumstantiis et ex fine. ergo non potest sufficere ex fine iudicari voluntatis rectitudo. **¶** Ex eodem iudicatur rectitudo alicuius actus ex quo mensuratur bonitas eius. sed bonitas actus precipue qd est in virtute mercedi: mensuratur ex radice qd est habitus actus eliciens. ergo rectitudo voluntatis potius iudicatur ex habitu qui est principium actus qd ex fine.

Sed contra. Dis motus recipit species ex termino sed terminus actus voluntatis est finis. ergo ex bonitate finis iudicandus est bonus actus voluntatis. **¶** Actus recipit specie a forma agēis. Unde secundum diversas formas diuer sificatur actiones in specie: sicut calefacere et in frigidare: si forma voluntatis est finis: quod est appetibile: sicut intelligibile est forma intellectus. ergo secundum bonitatem et maliciam finis dicitur actus voluntatis bonus et malus.

Respondeo dicendo qd actus voluntatis potest ferri in finem dupliciter: vel immediate in ipsum finem: et sic actus voluntatis manifeste bonitatem et maliciam ex fine habet: quia velle bonum finem est bonum. et velle malum finem est malum: bonitas enim finis non de pederet ulterius ex aliquo alio: sicut bonitas eius quod est ad finem de pederet ex fine: et talis actus proprie dicitur voluntas finis ut velle beatitudinem. Alio modo fertur actus in finem mediante eo quod est ad finem: et hoc proprie dicitur intendere finem: et tunc distinguendum est: quia in malis absolute dicendum est qd actus habet maliciam ex fine: quia si finis intenditur est malus voluntas mala est: quantumcumque sit bonum illud quod ad talem finem ordinatur eo qd unus particularis defectus sufficit ad maliciam: in bonis autem distinguendum est: quia aut loquimur de fine volēis aut de fine actus voluntatis. Et dicitur finis volēis quem volēs sibi pstituit: et tunc non sequitur si finis est bonus qd voluntas sit bona: quia potest esse id quod est voluntas malus: et unus tantum sufficit ad maliciam voluntatis: siue finis: siue volitum sit malum: et quantumvis

uno modo sit idem actus voluntatis qui fertur in finem: et in id quod est ad finem: tamen intentio noiat illum actum secundum ordinem actus ad finem: sed voluntas noiat actum eundem secundum ordinem ad obiectum proximum quod in finem ordinatur et ideo in tali casu voluntas est mala: sed intentio bona. finis autem dicitur ad quem actus proportionatus est: et ita etiam si finis est bonus: et actus bonus: quia actus malus non est proportionatus ad finem bonum. Unde dicit philosophus in quinto ethicorum de his qui per malos actus bonos fines consequuntur: querunt sortiri finem inconuenienti medio: sicut. n. non quilibet materia est disposita ad quolibet formam nec quodlibet instrumentum ad quemlibet effectum nec quodlibet medium ad quolibet conclusionem: ita nec quilibet actus ad quemlibet finem.

Ad primum ergo dicendum qd quando aliquis vult malum propter bonum illud bonum non est finis actus voluntatis secundum se considerati: sed est finis a volēte inordinate prestitutus: et hoc etiam modo dicendum est ad secundum: quia in malis simpliciter tenet qd quantum malum quis intendit tantum peccat: in bonis autem non tenet si intelligatur de fine volēis: sed solum si intelligatur de fine actus. **¶** Ad tertium dicendum qd quantum ois voluntas bonum appetat: non tamen appetit semper quod est vere sibi bonum: sed id quod est apparet bonum: et quantum ois homo beatitudinem appetat: non tamen querit eam in eo ubi est vera beatitudo: sed ubi non est. et ideo nititur ad eam peruenire: non per rectam viam: et propter hoc non oportet qd ois voluntas sit bona. **¶** Ad quartum dicendum qd ex circumstantiis dicitur actus bonus secundum qd circumstantie faciunt actum proportionatum ad finem debitum. et ideo principaliter bonitas actus ex fine pedit. **¶** Ad quintum dicendum qd in habitu includitur rectitudo finis: quia ad virtutes. ut philosophus in secundo ethicorum dicit: exigunt tria. Primo quidem si sit sciens: deinde si volēs propter bonum in quo includitur ordo ad finem: tertium si firme et inmutabiliter operatur. et ideo si bonitas actus procedat ex habitu non remouetur quin iudicetur ex fine.

Item recte sunt voluntates recte. **¶** Dicendum est si referatur ad rectas voluntates quasi ex se ordinate ad illam ita qd recta voluntas sit finis actus voluntatis: et non tantum agēis. ut dictum est. (Non debemus: ideo euangelizare ut māducemus.) Istud simpliciter verum est: quia māducare non potest esse finis euangelizandi: nec proximus: nec ultimus: sed est questus ab euangelizante ad faciliorem euangelizandi cōseruādam. et ideo magister israhel solutiōe hoc verbū non exponit. (Finis vero voluntatis est vel illud recte.) Quia ois bonus ratione finis habet. bonus autem obiectum est voluntatis: ideo quodlibet volitum quod est obiectum voluntatis finis potest dici: sed magis dicitur finis proprie illud in quod ultimo voluntas tendit: quia hoc est ab ea primo volitum. et ideo in tertio ethi. dicit qd voluntas est finis: electio vero eorum qd sunt ad finem. (Intentio includit recte.) Intentio proprie loquendo actum voluntatis significat. ut dicitur: si finem non significat nisi malitiam nomine sumat. ut. si. sumatur intentio pro re intēta: sicut et fides sumitur pro re credita. (Finis vero voluntatis recte.) Delectatio dicitur bona que consequitur operationes bonas: et mala que consequitur malam. ut ex. io. ethi. p. 3. (Intentio ad illud respicit per quod volumus recte.) Intentio enim includit actum rationis. et ideo respicit ad id ad quod aliquid ordinatum est: sed voluntas noiat actum voluntatis absolute: cuius non est ordinare vel pferre. et ideo voluntas respicit id in quod immediate fertur. (Et alia quod videtur voluntas recte.) Quis sit eadem: et quo alia dictum est. vnde de ysaia opinio secundum aliquid veritatem habet.

Cum voluntas sit de his que naturaliter hō
bz: quare pctm fore dicatur: cū nullū aliud na
turale peccatum sit. **Distin. XXXIX.**

Ic autē oritur qstio satis necessaria
ex supioribus cām trahens. dictū
est. n. supra volūtatē inesse nāli
ter hōi: sicut intellectus et memo
ria. q autē hōi nālia sunt quātūcūq

qz viciēti: bona tñ eē nō desinūt. Qm nō valet
viciū bonitatē in q deus eā fecit penitus psume
re. vt xbi grā. Intellectus vel rō et ingeniu ac
memoria: et si vicijs et pctis obnubilent et cor
rumpanē: bona tñ sūt: nec pctā noiant. Sicut
Ang. de rōne q est imago dei in q facti sumus
euidēter ostēdit in. xv. li. d. tri. Nec est inqt ima
go in q hoies sūt creati: q ceteris aīalibus p̄sūt:
q creatura in rebus creatis excellētissima: cuz a
deo iustificat: a deformi forma i formosaz mu
tatur formā. Erat. n. etiā inter vicia nā bona. b
aut imago rō est vel itellectus. Cū ergo volun
tas de nālibus sit: quare ipsa nō semp bonū est
et si aliqui vicijs subiaceat: Ad hoc facile rīdēt
qui dicūt oīa que sūt inquātū sunt bona eē: qz
ipsaz volūtatē inquātū est vel inquātū voluntas
est: vt supra posuimus: bonū eē asserūt: s3 inq̄
tū inordinata est: mala est et pctm. vbi pōt ab eis
rōnabiliter q̄ri: si volūtas inquātū iordinata ē:
pctm est: q̄re ergo itellectus rō et igeniū: et hu
iusmodi cū iordinata sūt pctā nō sūt. Inordina
ta vero sunt: sicut voluntas: cū ad rectū finē nō
tendūt: eozqz actus p̄uaticatiōes existunt. Ad
qđ illi dicūt volūtatē noīe aliqui vim. s. nālem
potentiā volendi: aliqui actū ipsius vis signifi
cari. His aut ipsa insita aīe nāliter nunq pctm
est. sicut nec vis memorādi vel intelligēdi. sed
actus huius vis qui et voluntas dicūt: tunc pec
catum est quando inordinatus est.

Quare actus voluntatis sit peccatus si actus
aliarum potentiarum non sunt peccata.

Abuc q̄rit q̄re huius nālis potentie
actus pctm sit: si aliarū potētiarū act⁹
pctā nō sūt. s. potētie memorādi: cui⁹
actus ē memorare. et potētie itelligē
di: cuius act⁹ ē itelligere. Ad qđ ipsi dicūt: qz al
terius gñis ē actus ille volūtatē qz act⁹ memo
rie vel itellectus. Dic. n. actus est ad aliqd adi
piscēdi vel nō admittēdi: q nō pōt eē de malis
qu sit malus. Velle. n. mala: malū est: s3 intelli
gere v̄l memorare mala: malū nō ē: quāuis eoz
qdā ēt hos act⁹ eē malos iterdū asserāt nō ipso
be. memorat. n. iterdū qz malū vt faciat: et q̄rit
itelligere v̄t vt sciat ipugnare. Ecce q̄liter sol

uit p̄missa qstio ab his q tradūt oīa eē bona in
quātū sūt. q vero dñt volūtates malas pctā eē:
et nullo mō bona: breui⁹ respōdēt dicētes actus
volūtatē nō eē de nālibus: s3 vim ipsaz et potē
tiā volēdi que semper bonū est: et in oib⁹: cū ēt
sit i parulis in qbus nōdum est actus eius.

Quo mō intelligendū sit illud. hō etiā q seru⁹
est peccati naturaliter vult bonum.

Proterea q̄ri solet quo mō intelligēdi
sit qđ ait Ambro. exponēs illud ver
bū apostoli. nō. n. qđ volo illud ago:
sed qđ nolo illd facio. Dicūt. n. q hō
subiectus pctō: facit qđ vult: qz nāliter vult bo
nū: sed volūtas hec semp caret effectu: nisi grā
dei adiunet et liberet. si hō subiectus ē pctō: vlt
quidem malum et operatur: qz seruus est pec
cati. et eius voluntatē: sicut supra dixit Augu.
libenter facit. quo modo ergo naturaliter bo
num vult. An est eadem voluntas. i. idem mo
tus qua libenter peccato seruit. et qua naturali
ter vult bonum. Si non est eadem voluntas:
que ergo istarum est: que cū homo iustificatur
a seruitute peccati liberaf. At etiam superius
differuimus gratia dei voluntatē hoīs liberat
et adiunat que volūtatē hoīs preparat adiutā
dam: et adiunat preparatā: sed que est illa volū
tas: an illa que nāliter vult bonū: an que libēter
seruit peccato. Si tamē due sunt volūtates p
posita est questio p̄funda: q varia a diuersis ex
positiōe determinat. Alij. n. dicūt duos eē mo
tus. vnus quo vult bonū nāliter. et q̄re nāliter:
et q̄re nālis dicūt: qz talis fuit motus nāe huma
ne i prima creatiōe: i q creati sine vicio sum⁹. q
pprie nā dñ. Fuit. n. hō creatus i volūtatē rect⁹
An i ecclasticis dogmatib⁹ scriptū ē. Firmissi
me tene primos hoies bonos et rectos eē crea
tos: cū libero arbitrio quo possent si vellēt pro
pria volūtatē peccare: eosqz nō necessitate: s3 p
pria volūtatē peccasse. Recte igit dñ hō nāliter
velle bonū: qz in bona et recta volūtatē p̄dit⁹ ē.
Supior. n. sintilla rōnis: que ēt. vt ait Hiero. in
Chaym non potuit exstingui. bonus semp vult
et malū odit. Alium aut dicūt esse motum men
tis: quo mens relicta superiorū lege: subijcit se
peccatis: eisqz oblectatur. iste motus vt aiunt:
anteq̄ alicui assit gratia: dñatur in homie et re
gnat. Alterūqz dep̄imit motū: vterqz tñ ex lib.
ar. ē. Veniēte at grā ille motus malus elidit⁹: et
alter nāliter bonus liberaf et adiunat: vt effica
citer bonum velit. an grām v̄l licz nāliter velit
homo bonū: non tamen absolute concedi opz
bonā h̄re volūtatē: sed potius malā. Alij autēz